

971111

دانشگاه پیام نور - کتابخانه مرکزی
بخش نشریات

شماره ثبت	۲۱
شماره مدرک	۸۴۷۲۳
شماره کتاب	

دانشگاه پیام نور

مرکز تهران

دانشکده علوم انسانی

گروه علوم تربیتی

عنوان پایان نامه

"نقش ارزشیابی مستمر در تعمیق یادگیری

دانش آموزان پایه دوم مقطع ابتدائی شهر تهران"

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی

مؤلف

قهیمه السادات حقیقی

استاد راهنما

دکتر کاظم سلیمی زاده

استاد مشاور

دکتر مهران فرج الهی

ماه و سال انتشار

تیر ماه سال ۱۳۸۴

۹۶۸۷۷

کتابخانه مرکزی
دانشگاه پیام نور

۱۳۸۷ / ۱۲ / ۹/۹

این پایان نامه با استفاده از اعتبارات مالی

سازمان آموزش و پرورش شهر تهران

تهیه شده است.

سازمان آموزش و پرورش شهر تهران

۱۳۸۷ / ۲ / ۲۳

دفترتاریخ نام گروه - گروه آموزشی
پیش دبستان

شماره ثبت	L
شماره پرونده	۲۱۹
تاریخ ثبت	۸۴/۶/۱۳

تصویب نامه

پایان نامه تحت عنوان :

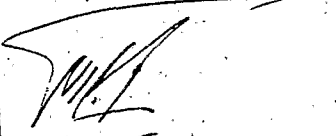

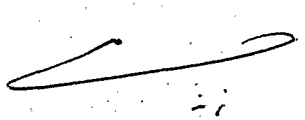
نقش ارزشیابی مستمر در تعمیق یادگیری دانش آموزان

پایه دوم مقطع ابتدایی شهر تهران

تاریخ دفاع : ۸۴/۶/۱۳ نمره : ۱۹/۸ درجه ارزشیابی : عالی

اعضای هیات داوران :

نام و نام خانوادگی هیات داوران مرتبه علمی امضا

آقای دکتر سلیمی زاده	استاد راهنما	
آقای دکتر فرج الهی	استاد مشاور	
آقای دکتر زندی	استاد داور	
آقای دکتر زندی	نماینده محترم گروه	

تقدیر و تشکر

با قدردانی از جناب آقای دکتر محمد کاظم سلیمی زاده ، استاد راهنمای این تحقیق که با ارائه طریق های مناسب و درایت و راهنمایی اینجانب را در تهیه و تدوین این پایان نامه یاری نموده و با تشکر از جناب آقای مهران فرج الهی استاد مشاور این تحقیق که با راهنمایی های خویش در تهیه این پایان نامه نقش به سزایی ایفا نموده اند .

امید است این پایان نامه به عنوان ذره ای از یک حلقه در زنجیره پیوسته علم و عمل به سهم خود تاثیر گذار باشد .

سپاس

با سپاس از تمام افراد حقیقی و حقوقی که اینجانب را در امر تهیه و تدوین این پایان نامه یاری نموده اند.

از جمله :

۱- وزارت آموزش و پرورش

۲- سازمان آموزش و پرورش

۳- روسای مناطق (یک و نه) آموزش و پرورش شهر تهران

۴- مدیران مدارس دخترانه عدالت و راضیه و مدارس پسرانه آزدگان و

رسول الله

۵- معلمان مجری طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

و سایر عزیزانی که یاری رساندند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

الف		چکیده	
		فصل اول : کلیات تحقیق	
۱	۱	۱- مقدمه	
۲	۱-۱	۱- بیان مسئله	
۵	۲-۱	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق	
۶	۳-۱	۳- انگیزه محقق	
۸	۴-۱	۴- اهداف تحقیق	
۹	۵-۱	۵- سوالات تحقیق	
۹	۶-۱	۶- فرضیه های تحقیق	
۹	۷-۱	۷- متغیرهای تحقیق	
۹	۱-۷-۱	۱-۷-۱- تعریف مفهومی	
۱۰	۲-۷-۱	۲-۷-۱- تعریف عملیاتی	
		فصل دوم : مبانی نظری و پیشینه تحقیق	
۱۲	۲-۲	۲- مقدمه	
۱۲	الف	الف - مبانی نظری	
۱۲	۱-۲	۱-۲- نظام آموزشی	
۱۴	۲-۲	۲-۲- برنامه ریزی آموزشی و درسی	
۱۶	۳-۲	۳-۲- مراحل برنامه ریزی درسی	
۱۶	۱-۳-۲	۱-۳-۲- نیازسنجی	
۱۷	۲-۳-۲	۲-۳-۲- طراحی	
۱۷	۱-۲-۳-۲	۱-۲-۳-۲- اهداف	
۱۷	۲-۲-۳-۲	۲-۲-۳-۲- محتوی	
۱۹	۳-۲-۳-۲	۳-۲-۳-۲- روش تدریس	
۲۰	۴-۲-۳-۲	۴-۲-۳-۲- فرآیند یاددهی - یادگیری	
۲۲	۵-۲-۳-۲	۵-۲-۳-۲- تعاریف و دیدگاه های یادگیری	
۲۳	۱-۵-۲-۳-۲	۱-۵-۲-۳-۲- دیدگاه رفتاری	
۲۷	۲-۵-۲-۳-۲	۲-۵-۲-۳-۲- دیدگاه موضوعی - دیسیپلینی	
۳۰	۳-۵-۲-۳-۲	۳-۵-۲-۳-۲- دیدگاه اجتماعی	
۳۳	۴-۵-۲-۳-۲	۴-۵-۲-۳-۲- دیدگاه رشد گرا	

صفحه	عنوان
۳۶	۲-۳-۵-۵- دیدگاه شناختی
۴۰	۲-۳-۵-۶- دیدگاه انسان گرایانه
۴۳	۲-۳-۵-۷- دیدگاه ماوراء فردی
۴۷	۲-۳-۶- رویکرد ورودی محور و پیامد محور
۵۶	۲-۳-۷- یادگیری فعال
۵۸	۲-۳-۳- اجرای برنامه
۶۰	۲-۳-۴- ارزشیابی
۶۰	۲-۳-۴-۱- تاریخچه و سیر تکوینی ارزشیابی (جهان - ایران)
۶۷	۲-۳-۴-۲- تعاریف ارزشیابی
۶۹	۲-۳-۴-۳- تفکیک فرآیند ارزشیابی از سایر فرآیندها
۷۰	۲-۳-۴-۴- رویکردهای ارزشیابی
۷۴	۲-۳-۴-۵- انواع ارزشیابی
۷۶	۲-۴- ارزشیابی در عصر دانائی
۸۴	۲-۵- ارزشیابی مستمر راه حل یادگیری در عصر دانائی
۹۳	۲-۶- ابزارهای ارزشیابی مستمر
۹۳	۲-۶-۱- ساختاریافته
۹۷	۲-۶-۲- ساختار نایافته
۹۷	۲-۷- معرفی طرح ارزشیابی توصیفی
۱۰۱	ب- پیشینه تحقیق
فصل سوم: فرآیند تحقیق	
۱۰۴	۳-۱- روش تحقیق
۱۰۴	۳-۲- جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری
۱۰۶	۳-۳- روش جمع آوری اطلاعات
۱۰۷	۳-۳-۱- روایی و اعتبار ابزار تحقیق
۱۰۷	۳-۳-۱-۱- تعیین روایی آزمون پیشرفت تحصیلی
۱۰۹	۳-۳-۲- مشاهده
۱۱۱	۳-۴- روش تجزیه و تحلیل داده ها
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل نتایج تحقیق	
۱۱۲	۴- مقدمه
۱۱۲	۴-۱- بررسی نتایج آزمون فرضیه اول و فرضیه های فرعی آن
۱۱۷	۴-۲- بررسی نتایج آزمون فرضیه دوم و فرضیه های فرعی آن

صفحه	عنوان
۱۱۹	۳-۴ بررسی نتایج جدول کنش متقابل
۱۲۰	۴-۴ سایر یافته های تحقیق
	فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری
۱۲۱	۱-۵ نتیجه گیری
۱۲۲	۲-۵ محدودیتها و مشکلات تحقیق
۱۲۳	۳-۵ پیشنهادها

پیوستها

- ۱- روش تحلیل مشاهده BIAS
- ۲- جدول ثبت وقایع و کنش متقابل براون
- ۳- جدول تعیین پایایی سوالات آزمون
- ۴- اهداف دوره ابتدائی
- ۵- جدول مواد درسی دوره ابتدائی
- ۶- آیین نامه امتحانات دوره ابتدائی و راهنمایی تحصیلی
- ۷- سوالات امتحانی
- ۸- نمونه برگ ثبت وقایع کلاسی (دست نویس)
- ۹- مجوز (۲ برگ)
- ۱۰- مشخصات نیروهای شرکت کننده در طرح ارزشیابی توصیفی (۳ ص)

چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۴۵	۱-۲-۳-۲- مقایسه فرآیند یاددهی - یادگیری در دیدگاه های مختلف -----
۸۵	۱-۵-۲- مقایسه دیدگاه های یادگیری -----
۸۶	۲-۵-۲- مقایسه رویکردهای آموزشی -----
۸۷	۳-۵-۲- مقایسه یادگیری نتیجه مدار و فرآیند مدار -----
۸۸	۴-۵-۲- نقاط قوت دیدگاه های نتیجه مدار و فرآیند مدار -----
۸۹	۵-۵-۲- نقد دیدگاه های نتیجه مدار و فرآیند مدار -----
۹۰	۶-۵-۲- ارزشیابی نتیجه مدار و فرآیند مدار -----
۹۴	۱-۶-۲- نمونه چک لیست رفتاری -----
۱۰۵	۱-۲-۳- تعداد نمونه برحسب گروه -----
۱۰۵	۲-۲-۳- تعداد نمونه برحسب جنسیت -----
۱۰۸	۱-۱-۳-۳- ضریب تمیز ، دشواری و همبستگی سوالات آزمون -----
۱۱۰	۲-۱-۳-۳- جدول ثبت وقایع و کنشهای متقابل -----
۱۱۲	۱-۱-۴- مقایسه توصیفی نمره کل دو گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۱۳	۱-۱-۴- نتایج آزمون واریانس برای تاثیر ارزشیابی مستمر و جنسیت بر روی نمره کل -----
۱۱۴	۲-۱-۴- مقایسه توصیفی نمره دانش دو گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۱۵	۲-۱-۴- نتایج آزمون واریانس برای تاثیر ارزشیابی مستمر و جنسیت بر روی نمره دانش -----
۱۱۶	۳-۲-۴- مقایسه توصیفی نمره ادراک و کاربرد دو گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۱۷	۳-۱-۴- نتایج آزمون واریانس برای تاثیر ارزشیابی مستمر و جنسیت بر روی نمره ادراک و کاربرد -----
۱۱۸	۴-۱-۴- مقایسه توصیفی نمره قوه خلاقه دو گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۱۹	۴-۱-۴- نتایج آزمون واریانس برای تاثیر ارزشیابی مستمر و جنسیت بر روی نمره قوه خلاقه -----
۱۲۲	۱-۳-۴- درصد فراوانی مشاهدات تعامل کلاسی -----
۱۲۳	۱-۴-۴- آماره های توصیفی گروه گواه -----

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۱۰	۱-۱- فرآیند ارزشیابی مستمر -----
۱۸	۱-۲-۳-۲- الگوی سازماندهی محتوی درس -----
۲۲	۲-۲-۳-۲- رابطه تجربه و یادگیری -----
۲۳	۳-۲-۳-۲- دیدگاه های علوم تربیتی -----
۴۷	۴-۲-۳-۲- رشد یادگیری همانند رشد گل -----
۵۳	۵-۲-۳-۲- دانش صحیح انجام کار -----
۶۲	۱-۴-۳-۲- عناصر اصلی ارزشیابی -----
۷۴	۲-۴-۳-۳- تطبیق نظریات هاوس و ورتن سندرز - انواع ارزشیابی -----
۱۰۵	۱-۲-۳- تعداد دانش آموزان گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۰۵	۲-۲-۳- تعداد دانش آموزان دختر و پسر گروه آزمایشی و کنترل -----
۱۱۳	۱-۱-۴- میانگین نمرات کل به تفکیک گروه و جنسیت -----
۱۱۵	۲-۱-۴- میانگین نمرات دانش به تفکیک گروه و جنسیت -----
۱۱۷	۳-۱-۴- میانگین نمرات ادراک و کاربرد به تفکیک گروه و جنسیت -----
۱۱۹	۴-۱-۴- میانگین نمرات قوه خلاقه به تفکیک گروه و جنسیت -----

در جامعه فرا صنعتی، دانش بنیاد و اطلاعات محور، تاثیر یادگیری در زندگی فردی و سازمانی عامل مهم موفقیت‌های اجتماعی و بین المللی است. داستان یادگیری داستانی است که با زاده شدن بشر آغاز و با کسب اطلاعات (یادگیری برای دانستن) مسیر آن مشخص و با تصرف در اطلاعات (یادگیری برای انجام دادن) ابزار آن تعیین و با تصرف در زندگی (یادگیری برای زیستن) نتیجه آن معلوم می‌گردد. پویایی و زنده ماندن در عرصه علم و عمل در سطح جهانی نیازمند یادگیری معنی دار، عمیق و مداوم است و سنجش تحقق آن بعهده نظام ارزشیابی است، تا نیازها را کشف، هدفها را تدوین و بستر یادهمی، یادگیری را فراهم کند و نارساییهای موجود را در سطوح مختلف آموزشی بلاخص در مقطع ابتدائی به دلیل اهمیت و جایگاه ویژه آن در کسب مهارت‌های پایه رفع کند. بهبود و اصلاح این نارسائی نیازمند فرآیند علمی و جستجو گرایانه ای است که از ابتدای شکل گیری هر نوع برنامه آموزشی در این مقطع باید طراحی گردد و هم گام با آن جلو رود و چون نظاره گری قوی لحظه به لحظه کیفیت و عمق یادگیری را که قلب آموزش و پرورش محسوب می‌گردد ارزشیابی کند. در عصر حاضر این فرآیند اهمیتی بیش از خود برنامه آموزشی دارد تا بتواند پاسخگوی نیازهای اخلاقی، عاطفی، مهارتی و نگرشی کودکان در دنیای پیچیده فعلی باشد.

بازنگری در سیستم ارزشیابی در سطوح مختلف اهداف و روشها و ابزارها لزوم روی آوردن به رویکردهای نوین ارزشیابی را چه بصورت پایانی و چه بصورت مستمر (کمی و کیفی و ترکیبی) اجتناب ناپذیر می‌کند.

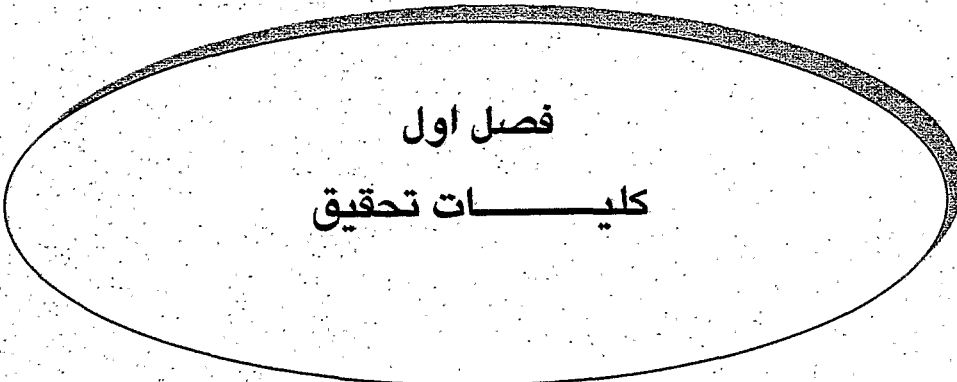
نظر به این مهم، هدف این تحقیق "مشخص کردن نقش و تاثیر ارزشیابی مستمر در تعمیق یادگیری دانش آموزان پایه دوم مقطع ابتدائی شهر تهران" می‌باشد. از آنجائیکه طرح ارزشیابی توصیفی بطور رسمی و آزمایشی از سال ۱۳۸۱ در چند منطقه و مدرسه ابتدائی (مناطق ۱، ۵، ۹، ۱۲، ۱۶) در حال اجرا می‌باشد و ارزشیابی مستمر راهکار عمده این طرح است، محقق با کسب مجوز از سازمان مربوطه گروه پژوهشی را جهت انجام تحقیق با روش علی-مقایسه ای از مناطق مجری طرح انتخاب نمود. متغیر مستقل در این تحقیق ارزشیابی مستمر و متغیر وابسته به آن تعمیق یادگیری در نظر گرفته شده است و چون جنسیت

بعنوان متغیر تعدیل کننده در این تحقیق تاثیر گذار است لذا بطور تصادفی مدرسه عدالت دخترانه (منطقه یک) و مدرسه آزادگان پسرانه (منطقه ۹) بعنوان گروه آزمایشی و مدارس راضیه (دخترانه) و رسول الله (پسرانه) همان مناطق با توجه به نمونه های همتا انتخاب شدند. تعداد نمونه با توجه به طرح ۱۴۲ نفر گروه آزمایشی (۸۵ نفر دختر، ۵۷ نفر پسر) و ۱۴۳ نفر گروه کنترل (۷۲ نفر دختر، ۷۱ نفر پسر) مجموعاً ۲۸۵ نفر در نظر گرفته شد که سطوح یادگیری آنها از طریق آزمون ۳۵ سوالی پیشرفت تحصیلی در سه سطح دانش، ادراک - کاربرد و قوه خلاقه (نوآوری، سیالی، اصالت) و همچنین از طریق مشاهده کنش متقابل در کلاسهای درسی سنجیده شد. نتایج حاصل از تحلیل اطلاعات نشان داد که سطوح یادگیری دو گروه تفاوت معنی داری را نشان می دهد و فرضیه اصلی تحقیق مبتنی بر وجود تفاوت معنی دار بین یادگیری دانش آموزانی که ارزشیابی مستمر از فعالیت آنان به عمل می آید و یادگیری دانش آموزانی که ارزشیابی پایانی از فعالیت آنها به عمل می آید تایید گردید. گروه آزمایشی در کل آزمون و در سطوح مختلف یادگیری بهتر از گروه کنترل عمل کردند و بین دختران و پسران گروه آزمایشی تفاوت معنا دار چه در کل آزمون و چه در سطوح مختلف مشاهده نشد.

نتایج حاصل از جدول کنش متقابل نیز نشان داد که گروه آزمایشی در اکثر مواقعی که به سطوح

بالای یادگیری مربوط می شود درصد بالایی از مشاهدات را به خود اختصاص داده است.

فرزندان خود را برای فردا تربیت کنید * حضرت علی (ع)

فصل اول
کلیات تحقیق

* هر یادگیرنده فردی نظیری است *

چکیده فصل اول

در این فصل ضمن بر شمردن عناصر تشکیل دهنده نظام آموزشی و جایگاه ارزشیابی در عملکرد این نظام ، ضرورت بازنگری در فرآیند ارزشیابی سنتی حاکم بر نظام آموزشی بدلیل کاستی های موجود مطرح شده است .

رویکرد نوینی در نظام ارزشیابی مقطع ابتدائی تحت عنوان طرح ارزشیابی توصیفی اعمال می شود که ارزشیابی مستمر راهکار اصلی آن است ، لذا هدف کلی محقق مشخص کردن " نقش و تاثیر ارزشیابی مستمر در تعمیق یادگیری دانش آموزان پایه دوم مقطع ابتدائی شهر تهران " می باشد . هدف های ویژه تحقیق نیز تعیین میزان تحقق اهداف آموزشی ، سطوح یادگیری کسب شده و تفاوت بین میزان و عمق یادگیری دانش آموزان (از لحاظ جنسیت) است که در فرآیند یادگیری آنها ارزشیابی مستمر اعمال می گردد . از آنجا که محقق تجربیات متعدد آموزشی در مقاطع و مناطق مختلف تحصیلی داشته و کاستی های نظام آموزشی را کاملاً حس کرده است از انگیزه یالائی برای انجام این تحقیق برخوردار است .

فرضیات تحقیق با توجه به موضوع تحقیق در ۲ محور اصلی به شرح زیر تدوین شده است :

۱- میزان و عمق یادگیری دانش آموزان با ارزشیابی مستمر بیشتر از ارزشیابی پایانی است .

۲- میزان و عمق یادگیری دختران و پسران با ارزشیابی مستمر یکسان است .

سپس فرضیه های فرعی برحسب سطوح یادگیری مطرح گردیده است . در این فرضیه ها ، متغیر مستقل ارزشیابی مستمر، متغیر وابسته ، تعمیق یادگیری ، متغیر تعدیل کننده جنسیت و سطوح یادگیری ، متغیر کنترل شده دوره تحصیلی ، پایه تحصیلی و منطقه تحصیلی است .

تعریف مفهومی هر یک از متغیرها بطور خلاصه بشرح زیر است :

ارزشیابی مستمر : فرآیندی است که معلم در جریان آموزش با طرق مختلف به جمع آوری اطلاعات

جهت اصلاح یادگیری و آموزش می پردازد .

تعمیق یادگیری : سطوح بالای یادگیری " دکتر سیف " ، بکارگیری یادگیری در سطوح کاربردی " دکتر

کریمی " و یادگیری معنی دار یعنی یادگیری کاربردی " دکتر کیامنش " . یادگیری برای دانستن ، بکار بستن ، با

هم زیستن یعنی یادگیری مدت دار و یادگیری چگونه یادگرفتن " یونسکو " .

تعریف عملیاتی متغیرها نیز عبارت است از :

ارزشیابی مستمر : طرحی که معلم با استفاده از ابزارهای مختلف مثل مشاهده ، آزمون عملکردی ،

آزمون کتبی ، چک لیست رفتاری و غیره اطلاعاتی را در خصوص آموخته های دانش آموزان و در راستای

اهداف آموزشی جمع آوری و سپس به اصلاح و بهبود یادگیری مبادرت می ورزد . تحقق این امر در این

تحقیق یوسیه آزمون پیشرفت تحصیلی ۴۰ نمره ای (۱۲ نمره سطح دانش ، ۲۰ نمره سطح ادراک و کاربرد و

۸ نمره قوه خلاقه) سنجیده می شود .

تعمیق یادگیری : پاسخگویی به پرسش های سطوح مختلف (۱۲ سوال دانش ، ۱۵ سوال ادراک و

کاربرد ، ۸ سوال قوه خلاقه) می باشد .

اگر برنامه یکساله داری به ورودیها فکر کن
اگر برنامه دهساله داری به فرآیند ها فکر کن
اگر برنامه صد ساله داری به پیامدها فکر کن

۱- مقدمه

جوامع نوین به انسانهای بالنده ای نیاز دارند که بتوانند با بینش مناسب مجموعه ای از مهارت های مختلف را در مشاغل مختلف بکار گیرند. انسانهایی شایسته، خلاق و مبتکر با مهارت های گسترده که در نظام آموزش و پرورش رشد یافته و در یک فرآیند نظامدار علمی به اهداف مشخص دست یابند. مولفه های این نظام در یک هماهنگی و پیوستگی، جستجوی مداوم را در درون و بیرون انسان بدنبال دارند. جستجویی به دنبال کمال مطلوب و با ارزش که نوعی مراقبت از رشد در مسیر طبیعی است و از مراحل پرستاری، تادیب، تعلیم، تا مرحله خودسازی و تاثیر فرد برخویشتن خویش و آغاز انعکاس فعل روی فاعل ادامه خواهد داشت* (ابراهیم زاده، ۱۳۸۲، ۵۵)

آموزش و پرورش جلوه علاقه به کودکان و نوجوانانی است که ورودشان را به جامعه باید خوش آمد گفت و جایگاهشان را در خانه و اجتماع به آنها نشان داد و استعدادهای نهفته آنها را هم چون گنجینه ای ارزشمند شکوفا ساخت. کودکان و نوجوانان در محیط های آموزشی بدنبال کسب تجربه هستند و تامین نیازهای یادگیری آنها اعم از نیازهای ابزاری (سوادآموزی، بیان شفاهی، شمارش، حل مساله) و نیازهای محتوایی (دانش، مهارت، ارزش، نگرش) در عصر سرعت انتقال دانش و اطلاعات، مستلزم "آموختن چگونه آموختن" بخصوص در مقطع ابتدایی است تا یادگیری عمیق برای "دانستن، برای انجام دادن، برای زیستن و برای باهم زیستن" در آنها ایجاد شود.

این یادگیری عمیق آنها را قادر می سازد تا با انگیزه درونی ، خلاقیت ، استدلال و تفکر آماده رویارویی با چالش های قرن حاضر گردند . برای این منظور یک چرخه برنامه ریزی قوی آموزشی متناسب با نیازهای محیطی لازم است تا فرصت های یادگیری را برای آنها فراهم سازد . قضاوت درست در خصوص میزان و عمق یادگیری باید متکی به شواهد و اطلاعات گوناگون و مستندی باشد که بطور مستمر در فرآیند یادگیری جمع آوری شود . این فرآیند از مرحله جمع آوری اطلاعات تا قضاوت درخصوص کیفیت و مطلوبیت یادگیری ، ارزشیابی نام دارد ، که جزئی از فرآیند آموزش محسوب می شود و در هر مرحله از آموزش فعالانه عمل می کند . لذا لازم است نقش ارزشیابی مستمر در تعمیق یادگیری دانش آموزان به صورت مستند مورد ارزیابی قرار گیرد .

۱-۱ بیان مسئله

تحقیقات بلاک (۱۹۹۰) نشان داده است: شاگردانی که ضمن آموزش به موقع و مناسب ارزشیابی شده اند مشکلات یادگیری آنها رفع و موفق به کسب ۹۰ درصد نمره آزمون پایانی شده اند و برعکس دانش آموزانی که بموقع ارزشیابی نشده اند موفق به کسب ۵۰ درصد نمره همان آزمون پایانی شده اند. در ایران نیز تحقیقات حکایت از نارسائیهای شیوه متداول ارزشیابی از آموخته های فراگیران دارد (سپاسی، ۱۳۷۲، نیک نژاد، ۱۳۷۲، نادری، ۱۳۶۹، به نقل از شاهزمانی، ۱۳۸۰).

یادگیری بعنوان یک حق برای تمامی آحاد بشر در ماده ۲۶ بیانیه حقوق بشر و اعلامیه جهانی آموزشی برای همه، مصوب در جامتین، تایلند (۱۹۹۰) و بیانیه اسپانیا (۱۹۹۰) و اصل ۳۰ قانون اساسی ایران مطرح گردیده است. در نظام آموزش و پرورش ایران، دانش آموزان مقاطع ابتدائی تا متوسطه، ۱۲ سال از بهترین سال های عمر خود را در محیط های آموزشی بسر می برند. درست است که مهارت های پایه، سواد خواندن، نوشتن و محاسبه کردن (۳R) را می آموزند اما در محیط واقعی زندگی و کار از انبوه اطلاعات دانشی خود قادر به استفاده نیستند و به مرور انگیزه و اشتیاق یادگیری را از دست می دهند، کنجکاو را فراموش کرده و فقط یاد می گیرند که امتحان دهند اما به ندرت قادر به کاربرد دانش خود در محیط های واقعی و عملی هستند. یکی از عوامل زمینه ساز این امر مسئله عدم تحقق تعمیق یادگیری در آنهاست. پی بردن به میزان عمق یادگیری تنها از طریق سیستم ارزشیابی میسر است. نظام ارزشیابی بعنوان چشم و گوش نظام آموزشی باید عمل کند و نقاط قوت و ضعف این نظام را پیدا نموده و بعد از ارزشیابی از مطلوبیت دروندادها (معلم، شاگرد و تجهیزات)، فرآیند ها (یاددهی و یادگیری)، برون داده ها (دانش آموختگان، یادگیرندگان) و پیامدها (بیکاری و اشتغال)، اطلاعات و بازخوردهای لازم را در اختیار مدیران و برنامه ریزان برای اصلاح و توسعه قرار دهد (بازرگان، ۱۳۷). متأسفانه نظام ارزشیابی حاکم بر نظام آموزش و پرورش ایران نه عملکرد مولفه های آموزشی را نشان می دهد و نه آگاهی کاملی از ابعاد مختلف رشد جسمانی، عقلانی، عاطفی، فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان در برنامه ها و فرآیند های آموزشی ارائه می دهد. بعنوان مثال سال ها است که به برگزاری یک یا دو آزمون طی سال تحصیلی و یک

آزمون پایانی بسنده شده و امتحان یا به عبارتی اضطراب را برای شاگردان رقم می زند . دانش آموزان یکسال تحصیلی درس می خوانند و حفظ می کنند تا در آزمون پایان سال پاسخگوی سوالات امتحانی برای ارتقاء به پایه بالاتر باشند . آنها تبدیل به ضبط صوت جاندار می شوند که قادر به حفظ مطالب تا پایان آزمون باشند و بعد از آزمون اکثر مطالب را به فراموشی بسپارند .

تحقیقات سعیدی (۱۳۸۲) نشان می دهد که تکرار پایه در مقطع ابتدایی سال ۸۱-۸۰ میزانی حدود ۲۷۰۱۸۳ نفر داشته و به دنبال آن ترک تحصیل حدود ۵۷۳۱۵ نفر بوده است . در مقطع راهنمایی نیز تکرار پایه حدود ۳۸۸۶۱۴ نفر و ترک تحصیل بعد از آن ۲۹۰۶۵۰ نفر برآورد شده است . این مسئله برای دولت بار مالی را در حدود ۳۹۲،۱۰۶،۳۰۰،۰۰۰ تومان در برداشته است (حسنی، ۱۳۸۲).

دانش آموزان با یکسال رفت و آمد و تحمل هزینه های زیاد برای خانواده ها و هزینه های سنگین آموزشی بر دوش دولت و تحمل هزینه های فراوانی وارد بر سلامت روانی خویش و بعثت عدم دستیابی به اهداف آموزشی از پیش تعیین شده از چنان یادگیری ضعیفی برخوردار شده اند که نتیجه آن مردودی ۲۷۰ هزار نفر از جمعیت دانش آموزی مقطع ابتدایی بوده است .

ارزشیابی که صرفاً بصورت پایانی انجام می گیرد نشان داده است که پاسخگوی نیازهای عصر حاضر نمی باشد . اخیراً طرح ارزشیابی مستمر کمی و کیفی (توصیفی) بعنوان رویکرد نوین در سیستم ارزشیابی در کنار ارزشیابی پایانی برای سنجش عملکرد دانش آموزان در مقطع ابتدایی نظام آموزشی مطرح گردیده است . این طرح بعد از یکسال اجرای آزمایشی بصورت گسترده تر در سال های تحصیلی ۸۲ الی ۸۴ اجرا شد با این امید که مشکلات و موانع آموزش و یادگیری را از سر راه معلمین و دانش آموزان بردارد و چهره بیست محوری و امتحان مداری را از نظام آموزشی دور کند تا مدرسه به محیط واقعی یادگیری و کسب تجربه تبدیل شود بگونه ای که دانش آموزان با اشتیاق آزمون دهند و آزمون را وسیله آگاهی از میزان دانش خود به حساب آورند .

بنابراین سوال اصلی که محقق در پی یافتن پاسخ برای آن است عبارت است از :

"ارزشیابی مستمر چه نقشی در تعمیق یادگیری دانش آموزان پایه دوم مقطع ابتدایی شهر تهران دارد؟"